

GEMİ İNŞA SANAYİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Pınar ADALI¹, Esat Mahmut ÇAĞLAYAN²

¹Kocaeli Üniversitesi, Ali Rıza Veziroğlu MYO, pinaradali@hotmail.co.uk

²İş Güvenliği Uzmanı, esat.caglayan@hotmail.com

GİRİŞ VE AMAÇ

Gelişen hızlı teknoloji bir taraftan insanlığa refah sağlarken, diğer taraftan insanlık için türlü tehlikeleri de beraberinde getirmektedir. Özellikle sanayileşmeyle birlikte iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda ölüm ve uzuv kayıplarının çok fazla olduğu 20. yüzyıl, iş sağlığı ve güvenliği konusunda da yoğun çalışmaların başlangıcı olmuştur. Tehlikelerden arınmış, sağlıklı ve huzurlu çalışma ortamı, iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemlerinin benimsenmesi ve uygulanmasıyla sağlanabilir. Bu konu iş yerinde verimlilik ve kârlılığı doğrudan etkilemesi sebebiyle de işletmeler için önemli bir maliyet unsuru olmaktadır.

Türk tersanecilik sektörünün temel sorunlarının başında, yoğun ağır sanayi dalı olması sebebiyle, yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıkları yer almaktadır. İş sağlığı ve güvenliği, hem ülke ekonomisi hem işverenin maliyeti ve en önemlisi çalışanların tehlikeden uzak kalması açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda son yıllarda ülkemizde hızla artan tersane kazalarının insan hayatını ve sağlığını tehdit etmesiyle birlikte iş sağlığı ve güvenliği kavramının önemi daha da iyi anlaşılmıştır [1].

Bu çalışmada, tersanelerde ölümcül iş

kazalarını önlemek için İSG ile ilgili durum tespiti yapılarak, bu tespite dayalı çözüm önerileri amaçlanmaktadır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Gemi inşa sanayi; tüm ülkelerde geliştirilip desteklendiğinde önemli bir istihdam potansiyeli yaratan emek yoğun bir sektördür. Gemi inşa sanayi; makine imalat sanayi, elektrik-elektronik sanayi, boya sanayi, lastik plastik sanayi, demir-çelik sanayi gibi onlarca sanayi kolunun ürünlerinin bilimsel ve teknolojik temellere dayalı olarak, belirli bir sistematik ve disiplin içerisinde tersanelerde bir araya getirilerek ve birleştirilerek ürün elde edilen bir ağır sanayi dalıdır.

Gemi inşasında kullanılan yan sanayi mamullerinin çeşitliliği nedeniyle diğer sanayi kollarını bir lokomotif gibi sürükleyerek, onların gelişmesine katkıda bulunan gemi inşa sanayi, hem geçmiş hem de günümüz kalkınma hamlelerinde bu sanayi dalına önem veren ülkelerde, deniz sektörüne katkısının yanı sıra bu ülkelerin kalkınmasına da büyük katkıda bulunmuştur.

1982 yılından 2000 yılına kadar yaklaşık yüzde 15

kapasiteyle çalışan Türkiye tersaneleri, dünyada talep artışının yaşandığı 2002 yılından itibaren üretimleri ve sayılarında büyük gelişmeler görülmüştür.

Gemi inşa sanayi; döviz girdisi, yabancı sermaye transferi, teknolojik gelişmelerin yakından izlenmesi ve uygulanması yanında, ülke savunması alanında da stratejik bir öneme sahiptir. Aynı zamanda deniz ticaret filosunu ve yan sanayi dallarını destekleyerek istihdam potansiyeli de yaratmaktadır. Bu bağlamda ülke ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır. Tablo 1'de görüldüğü gibi tersanelerimizde üretilen gemilerin büyük bir çoğunluğu Avrupa Birliği ülkelerine ihraç edilerek önemli ölçüde döviz girdisi sağlanmıştır.

Tersanelerimizde istihdam edilen

Tablo 1. 2002 – 2009 Yılları Yeni Gemi ve Yat İhracat Değerleri [2]

YIL	İHRACAT TUTARI (USD) (Bin)
2002	290.222
2003	440.511
2004	686.334
2005	1.251.573
2006	1.398.516
2007	1.818.572
2008	2.646.321
2009	1.831.310

Tablo 2. 2002 – Ocak 2010 Yılı İstihdam Değerleri [3]

YIL	İSTİHDAM SAYISI
2002	13.545
2003	14.150
2004	14.750
2005	24.200
2006	28.580
2007	33.000
Ağustos - 2008	33.480
Kasım - 2008	25.923
Temmuz - 2009	15.860
Aralık - 2009	10.000
Ocak - 2010	8.000

çalışan sayısı da Tablo 2'de görülmektedir. Bu sayı gemi inşa sanayinde 1'e 6 oranındadır.

Bu sayı Ağustos–2008 yılında 33.480'e ulaşmışken, 2009 yılında 10.000 kişiye düşerek ortalama % 70 oranında azalmıştır. Bu düşüş Ocak 2010 yılında 8000 kişiyle, 2002 yılı verilerinin de altında kalmıştır.

Tersanelerimiz ile gemi inşa yan sanayinin istihdam rakamları bir bütün olarak ele alındığında; sadece Tuzla Tersaneler Bölgesi'nde ortalama 150.000 kişinin çalıştığı Gebze, Darıca, Tuzla, Pendik ve Kartal ilçelerine kadar 600.000 kişinin yaşamını idame ettirdiği ve bu suretle adı geçen ilçelerdeki yaşamsal ihtiyaçlara yönelik çok büyük bir gelişme sağlandığı, aynı zamanda ekonomik ve kültürel kalkınmayı da beraberinde getirdiği bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır [4].

Bu bağlamda gemi inşa sanayinde çok sayıda çalışanın yer alması beraberinde İSG'nin gereksinim ve önemini de

ortaya koymaktadır. İSG'nin temel amacı çalışanların korunmasıdır, özellikle de çalışanların ruh ve beden sağlığı en temel amacıdır. Bu alandaki sorunlar ve bunların çözüm önerileri toplumun güvenlik kültürü bilinciyle bağlantılıdır. Bu bilinç gelişmişse sorunların çözümlenmesine yönelik girişimler daha kolay olacaktır.

İSG'nin iş kazalarının önlenmesine yönelik rolü yadsınamaz. Ülkemizde tersanelerde önemli sayıda ölümlü iş kazaları yaşanmıştır. Gemi inşa sanayinin en yoğun olduğu Tuzla Tersaneler Bölgesi, medyanın artan ölümlü iş kazalarını gündeme getirmesiyle kamuoyunun dikkatini üzerine çekmiştir. Gemi inşa sanayinde artan ölümlü iş kazaları, Tablo 3'te de görülmektedir.

Tablo 3. Türkiye'de Tersanelerde Meydana Gelen Kazalarda Ölü Sayısı [5]

YIL	ÖLÜ
2000	4
2001	1
2002	5
2003	3
2004	6
2005	7
2006	10
2007	12
2008	28
2009	15
2010 Mayıs	13

Özellikle tersane kazalarının çoğunun iş yoğunluğunun en çok olduğu Tuzla tersanelerinde meydana geldiği görülmektedir. Yine TBMM Araştırma Komisyonunun Temmuz 2008 yılı raporuna göre Tuzla Tersanelerinde 2000 - 2008 yılı Haziran ayı sonuna kadar olan sürede ölümlü neticelenen iş

kazalarının nedenleri incelendiğinde, yüzde 34 oranında yüksekte düşme, yüzde 16.5 oranında elektrik çarpması, yüzde 16.5 oranında malzeme çarpması/düşmesi, yüzde 11 oranında patlama, yüzde 11 oranında sıkışma ve yüzde 11 oranında diğer sebeplerle meydana geldiği saptanmıştır.

Bu kazaların oluş nedenleri incelendiğinde; Tuzla Tersaneler Bölgesi'nde yer alan tersanelerde, çalışma alanlarının yetersiz ve düzensiz oluşu, açık alanlarda olumsuz hava koşullarında çalışma, sağlığa zararlı maddelerin etkisinde kalma, boya, gaz, kaynak kullanılması sırasında yangın ve patlama olasılığı olan kapalı dar alanlarda çalışma, yüksekte çalışma, yoğun ve/veya fazla süreli çalışma, kimyasallarla çalışma, sürekli elektrikli iş ekipmanı kullanımı, program, kontrol ve denetimlerde hata ve eksiklikleri olan taşeron çalıştırma, çalışanların sıklıkla yenilenmesi, eğitimsiz ve yeteneği olmayanların çalıştırılması, malzeme düşmesi/çarpması, sıkışma gibi olasılıklara sebep olabilecek ağır malzemelerle çalışma, tehlikeli maddelerle, gaz/duman/tehlikeli ışın ve yangın gibi olasılıklara sebep olabilecek sürekli kaynak işleri olarak sıralanabilir.

Yukarıda belirtilen kaza nedenleri bağlamında gemi inşa sanayinde meydana gelen ölümlü iş kazalarının İSG'yle bağlantısı incelenebilir. Burada şu sorunsal gündeme getirebiliriz. Bu kazalar İSG'nin uygulanmasındaki eksikliklerden mi, yoksa İSG sisteminin yetersiz ve eksik oluşundan mı, meydana gelmektedir. Bu da İSG'nin araştırma ve incelenmesini gerektirir.

2002 yılından 2008 yılına kadar tersanelerde yaşanan ölümlü iş kazalarının nedenleri araştırıldığında Türkiye'deki değişim sürecinde yaşanan 4857 sayılı İş Yasası'nın hazırlanışındaki eksiklikler ve değiştirilen İSG yönetmeliğinin iptalleri çalışma yaşamında boşluk yaratmıştır. Devamında uygulanan esnek çalışma modeliyle çalışanların mağduriyeti daha da artmıştır. Denetimsiz ve kontrolsüz

yaşanan bu süreç iş kazalarına neden olmuştur.

Gemi inşa sanayinde İSG'yle ilgili sorunlarda kurumsallaşma, yetersiz alan ve iş yoğunluğu, kapasite fazlası kullanım, yönetmeliklerden kaynaklanan sorunlar, alt işveren (taşeron) çalıştırma, tersaneler bölgesinde ulaşım yetersizliği, altyapı ve üstyapı yetersizliği görülmektedir.

Bu çalışma için yapılan araştırmada, özellikle 2008 yılından sonra gemi inşa sanayinde İSG, kalite ve sistem uygulamalarına önem verilerek bu alanda çalışmaların yoğunlaştığı görülmüştür.

Ocak-2011 tarihinde yaptığımız tersane ziyaretlerinde aşağıdaki tespitler yapılmıştır.

Tersanelerimizde üretim kapasitesinin 2008 yılından sonra dünyada yaşanan ekonomik krizin ülkemizi etkilemesine bağlı olarak 2002 yılındaki seviyelere gerilerken, oransal olarak yüzde 70-80 civarında düşüş yaşanmıştır. Buna bağlı olarak da gemi inşa sanayinde çalışanların sayısı 35.000'lerden 7000'lere gerilemiştir.

Tersanelerimizde özellikle 2008 yılı sonrası İSG uygulamalarında gerek yasal düzenlemelerin tamamlanması, gerekse kalite ve bütünleşmiş sistemlerin uygulanmasındaki eksikliklerini tamamlama çalışmaları önceki yıllara oranla göreceli olarak artmıştır.

Günümüzde gemi inşa sanayinde yeni teknolojik gelişmelerin öne çıktığı, kaliteyi artırıcı yöntemlerin araştırıldığı ve uygulama çalışmalarının başladığı döneme geçilmiştir.

Gemi inşa sanayimiz içinde yer alan yan sanayi üreticilerinin de yaşanan bu durgunluğu AR-GE çalışmalarıyla aşmak için çaba içerisinde oldukları gözlemlenmektedir.

Gemi inşa sanayimiz, gelişimini

kendini yenileyerek kaliteli ve seri imalatın gelişmesini sağlayabilenlerle yoluna devam edeceğini göstermiştir.

18.02.2006 tarih ve 26084 sayılı "Hazine Arazilerinin Tersane Yatırımlarına Tahsisine Uygulanacak Esas ve Usullere İlişkin Tebliğ"le, yerleşim ve kapasiteleri yeterli olmayan mevcut gemi inşa sektörüne devletin verdiği önem belirtilmiştir. Böylece gemi inşa sanayinin istihdam yaratmasında itici ve geliştirici yönü değerlendirilerek ülke ekonomisine gerek dış ticaret açısından, gerekse deniz ticaretimiz açısından yapacağı ekonomik katkı değerlendirilmiş olmaktadır.

Ülkemizde gelişmekte olan tersaneciliğimizin ağır yükünü taşıyan gemi mühendisleri bilgi ve deneyimleriyle gelişmelerini ileriye taşıırken, ekonomik olarak yetersiz kalan işverenler zorlanarak geri kalmakta, hızlı gelişmelerde başarı gösterememektedir.

Yüksek iş disiplini ve sorumluluk gerektiren, gemi mühendisliği görevini yürütenler tersanelerde İSG çalışmalarına verdikleri destekle ölümlü iş kazalarının engellenmesinde etken olmuştur.

Tersanelerde İSG kurulları yapılanma

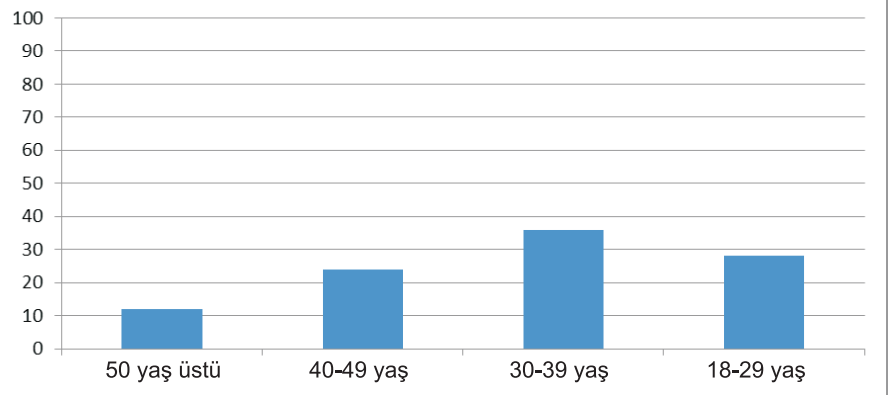
çalışmaları, kamu kuruluşları veya özel sektör desteği tarafından yapılmaktadır. Uygulamanın yasal mevzuata uygun olarak yapılması yeterli olmamaktadır. Çalışanların yapılan denetimlerde İSG hakkındaki görüş ve düşünceleri alınmamıştır. Çalışanları ilgilendiren yasal konulara ait bilgilendirmeler, kısa sürede ve işe girişte "temel iş eğitimiyle" yapılmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından belli aralıklarla yapılan denetimlerin, özellikle ölümlü iş kazalarının yaşandığı dönemlerde yoğun olduğu; ancak durgunluk döneminde iş kazalarındaki azalmayla birlikte azaldığı tespit edilmiştir.

Tersanelerimizde yapılan gemiler 100-150 metre ve 10-20 bin DWT kapasitede bulunmaktadır. Yapılan imalatın yüzde 60-65'i yurt dışından ithal edilmektedir. Ülkemizde montaja dayalı imalatımızın kaliteli olması tersanelerimizin tercih nedenini oluşturmaktadır. Yabancı Loyd'ların denetim ve kontrolleri tersanelerimizin kalite ve kalite belgelerine önem vermesini gerektiriyor.

Tersanelerimizde 2002 yılından sonra başlayan gemi inşa talep artışı 2008 yılına kadar devamlı yükselmiştir. Bu gelişme sonucu gemi inşa sanayi, talep artışının karşısında yetersiz olan

TUZLA TERSANELERİNDE ÇALIŞANLARIN YAŞ GRUPLARI

Grafik 1. Tuzla Tersanelerinde Çalışanların Yaş Grupları

istihdamı zorunlu olarak alt taşeronla çözmeye zorlanmıştır. Alt taşeron bu talep karşısında kalifiye eleman bulamadığı için tersane deneyimi az veya hiç olmayanları çalıştırarak, yetersiz olan İSG uygulamalarını denetimsiz ve kontrolsüz bırakmıştır. Yoğun ve tempolu çalışma zorunlu olarak iş kazalarının artmasını gündeme getirmiştir.

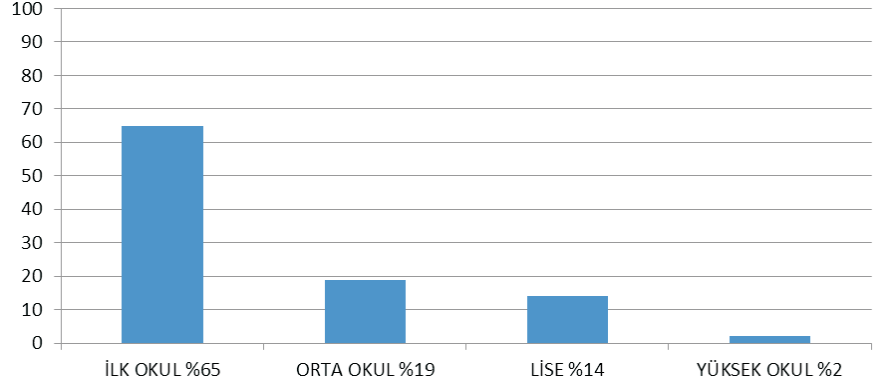
Tersanelerde İSG konusu, kurum ve kuruluşlar tarafından sürekli ele alınmakta olup bununla ilgili çözümler de sürekli ortaya konmaktadır. İSG konusunda henüz kalıcı ve süreklilik arz eden çözümler değil, geçici kısmi çözümler üretilmektedir. Kurum ve kuruluşların çalışanlardan gelecek İSG'yle ilgili talepleri ciddiyetle değerlendirmeleri hayati önem taşımaktadır.

Gemi inşa sanayinde İSG konusundaki mevcut sorunlar hâlâ çözüme ulaşmamıştır. Bu alanda İSG ve özellikle risk değerlendirmesi konusunda uzman ve deneyimli eleman eksikliği devam etmektedir. Taşeron uygulaması AB ülkelerinde olduğu gibi bizde de artmaktadır. Ancak bu konuya ivedi bir çözüm getirilmemiştir.

Çalışanların iş yerinde İSG'yle ilgili katılımları yetersiz kalmaktadır. Koruyucu donanım kullanımı istenilen düzeyde değildir. Bu durum henüz bu kültürün yerleşmediğini ve bu kültürün yerleşmesi konusunda işveren ve devletin eksik kaldığını göstermektedir. Gemi inşa sanayinde İSG'yle ilgili ölçülebilir hedefler olmadığı için yapılan değerlendirmeler de eksik kalmaktadır. Özellikle ölümlü iş kazalarının yoğun olduğu 2008 yılına kadar güvenli bir kayıt çalışması yapılmamıştır.

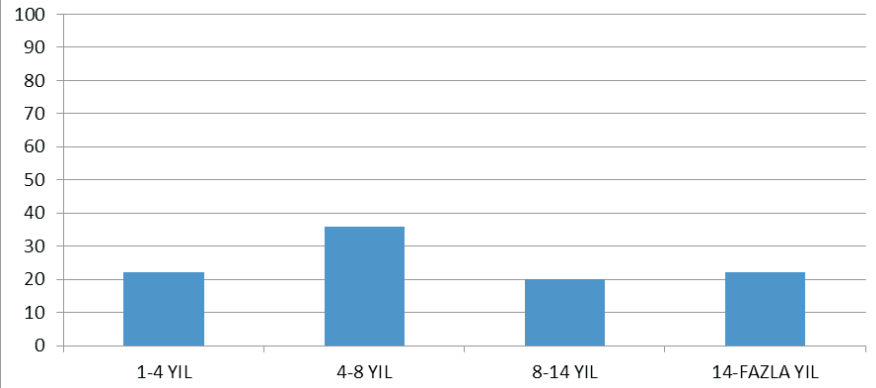
Bu çalışma için yapılan, Ocak - 2011 tarihli anket araştırmasının sonuçları basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak yandaki grafiklerde gösterilmiştir. Bu çalışma,

TUZLA TERSANELERİNDE ÇALIŞANLARIN EĞİTİM SEVİYELERİ

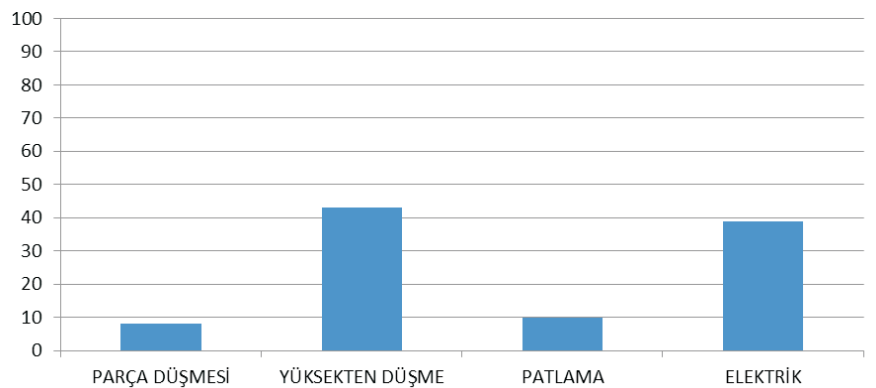
Grafik 2. Tuzla Tersanelerinde Çalışanların Eğitim Seviyeleri

TUZLA TERSANELERİNDE ÇALIŞANLARIN ÇALIŞMA YILLARI

Grafik 3. Tuzla Tersanelerinde Çalışanların Çalışma Yılları

TUZLA TERSANELERİNDE YAŞANAN KAZA ÇEŞİTLERİ

Grafik 4. Tuzla Tersanelerinde Yaşanan Kaza Çeşitleri

tersanelerdeki iş kapasitesi ve çalışan sayısının azaldığı döneme rastladığından grafikteki bilgiler tersanedeki kadrolu işçilerin verilerini göstermektedir.

Basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle örnekleme seçilerek hazırlanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İş kazaları büyük oranda çalışan kesimi etkilemektedir. Kimi zaman sakat bırakmakta, kimi zamansa ölümcül olabilmektedir. Bunu önlemenin en temel yoluysa İSG'yle ilgili uygulamalı eğitimlerin yapılması ve bu konunun büyük bir ciddiyetle ele alınmasıdır. Ziyaretlerimiz sırasında, tersanelerde çalışanların İSG için uygulamalı mesleki eğitim almadıkları, eğitim sahalılarının olmadığı, zorunlu belgelerin özel kuruluşlardan karşılandığı anlaşılmıştır. Devlet, işveren ve diğer kurumların katkılarıyla bunun üstesinden gelinebileceğinden hiç şüphemiz yoktur.

Çalışanlar aktif ve uygulamalı olarak İSG konusunda bilinçlendiklerinde iş kazalarının önlenmesinde büyük bir adım atılmış olacaktır. Özellikle çalışanların 'bir şey olmaz' kültürünü yapılacak eğitimlerle silmek, bilinçlenmenin temelini oluşturacaktır.

Günümüzde özel sektör tarafından önemsenmeyen toplumun İSG kültürü devletin sorumluluğunda olmalıdır.

İSG'nin ek bir maliyet olarak görülmesi anlayışının, yaşanan ölümlü iş kazalarıyla çalışanlara ve çalıştıranlara verdiği zarar bilinmektedir. İSG maliyeti temel maliyet olarak kabul edilerek işveren, devlet ve kurumlar tarafından benimsenmelidir.

Gemi inşa sanayi, teklif veya ihalelerde İSG maliyetleri ayrı ve belirgin olarak ele alınmalıdır. Belirlenen bütçenin gerçekten doğru olarak kullanılıp kullanılmadığı ilgili birimlerce kontrol edilmelidir.

İSG için bir diğer uygulama, çalışılan sahanın CCTV (Closed-Circuit Television)yle kontrol edilmesi ve bunların kayıt altına alınmasıdır. Böyle bir kontrol sisteminin iş kazalarını önleme yolunda etkisi olacaktır.

Türkiye'de İSG'yle ilgili sorunlar, eğitim düzeyi, işsizlik, kayıt dışı ekonomi ve sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyiyle doğrudan ilgilidir. İSG gelişmiş ülkelerde çalışanların talepleri doğrultusunda gündeme gelerek, uygulamaya konulmaktadır. Ülkemizde İSG talebi uluslararası standartların zorlamasıyla kabul

edilerek uygulanmaya kurumlar aracılığıyla çalışılmaktadır. Ülkemizde çalışanların talepleri olarak gündeme gelmediği için çalışanlar kendilerini doğrudan ilgilendiren İSG konusuna yabancı kalmışlardır. İşverenler de İSG yaptırımlarını kurumların talepleri olduğunda uygulamaktadır. Ulusal İSG politikasının yerleşmesi ve uygulanması etkin olamamaktadır.

Tersanelerde yaptığımız görüşmelerimiz ve sınırlı anket çalışmamız sırasında işverenler, "her şeyi tam olarak uyguluyoruz demekte," hatta İSG'yle ilgili daha ileri sistem ve ithal uygulama belgeleri olduğunu ifade etmektedirler. Tersanelerde teknik görevlilerle yaptığımız görüşmelerde İSG konusuna bakışları ve uygulamaları bu çalışmamızda gelinen durumu belirlememize yardımcı olmuştur.

Türkiye'de yeniden yapılanma süreci içinde ekonomide izlenen politikalar sonucunda çalışanlar zararlı çıkmışlardır.

İSG özel sektörün gündeminde yer almamaktadır. Devletin esnek çalışma uygulamalarına müsaade etmesi çalışanları iş bulma kaygısına düşürmüş, zorunlu yasal haklarını bile arama şartlarını ortadan kaldırmıştır. Çalışanlar özelleştirmeye taraf olmamıştır. Devlet, özel sektöre devrettiği çalışma ortamında gündeme gelen İSG'yle ilgili sorunları ortadan kaldırarak güvenli ortamı oluşturmak durumundadır.

Bu bağlamda taşeronluk kavramı da yasal olarak incelenebilir. Gemi inşa sanayinde taşeronlar, İSG yaptırımlarını içinde bulunduğu şartlarda kendisi çözemeyecektir. Tersanelerde uygulanan İSG uygulamaları zaten yetersiz kaldığından OHSAS sistemi uygulamaya başlandığında alt taşeronla birlikte çalışmada uyumsuzluk yaşanacaktır. Taşeron koruyucu tedbirleri almakta ve uygulamakta yetersiz kalıyorsa sorununu çözmeden önleyici tedbirler alması ve risk analizi uygulaması beklenmemelidir. Taşeron,

yapısal olarak eğitimli çalışanlarla, kalite ve güvenlik anlayışını önemseyen ve teknolojik gelişimi benimseyen duruma ulaştığında rahatlayabilir.

Çalışanların mesleki eğitim almaları, sağlıklı beslenme ve barınmaları kalitenin artmasını, verimin yükselmesini sağlamaktadır. Kalite ve verimin yüksek olması işveren ve çalışanın ortak talepleridir. Devlet bu konuda tersanelere meslek okullarında yetişmiş, eğitimli, İSG bilgisi verilmiş kalifiye eleman yetiştirmelidir.

İSG temel eğitim kavramının çalışma yaşamına başlamadan önce verilmesi gerekmektedir. Mesleki eğitimin uygulamalı olarak yapılması zorunlu olmalıdır. Gemi inşa, bakım – onarım ve söküm sektörlerini kapsayacak şekilde İSG eğitimleriyle birlikte verilmelidir. Meslek eğitimleri tersanelerde yapılan işlere uygun sınıflandırılmalı, raspa, boya, kaynak, montaj, boru tesisatı, elektrik vs. sertifikalarında belirtilmelidir. Eğitim parasız olmalıdır, eğitim süresince katılana maddi destek sağlanmalıdır.

Verilecek bu eğitimlerde katılanların barınma ve sosyal üniteleri karşılanmalıdır. Mesleki eğitimleri ve İSG eğitimleri yasaya uygun olarak verilmelidir. Eğitimler imalatçı veya montajcı gibi sınıflandırılarak verilmelidir. Eğitim kursları mutlaka tersane ortamında olmalıdır. Belgelendirmeler mutlaka kayıt altına alınmalıdır. Denetim ve takibi yapılmalıdır.

Tersanelerde çalışanların soyunma yerleri, yemekhane, lavabo ve duş, tuvalet, dinlenme yeri gibi sosyal alanları yönetmeliklere uygun bulunmalı ve denetimlerde çalışanlara sorulmalıdır.

İSG uzmanlığı gemi inşa sanayi sektöründe gemi mühendislerinin veya teknik yetkilinin görevi olmamalıdır. İSG uzmanlığı bağımsız ayrı bir çalışma birimi olarak yer almalıdır. Üniversitelerde ayrı bir bölüm olarak eğitim verilmelidir.

Gemi inşa sanayinde, gemi mühendislerinin koordinasyonu ile birlikte çalışan sayısı ve işin süresine bakılmaksızın ağır ve tehlikeli işlerin yapıldığı tersanelerde iş yeri sağlık ve güvenlik birimi oluşturulmalıdır.

Alan darlığı iş kazalarına neden olduğu için tersanelerin kapasiteleri belirlenmeli ve açıklanarak çalışanların bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır.

Kaldırma araç ve makineleri ile vinçler, basınçlı kaplar, elektrik topraklamaları vs. periyodik kontrollerin ve bakımların yönetmeliklere uygun olarak yapılarak çalışanların bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır.

Kişisel koruyucu donanımların standart dışı üretimi, satışı ve kullanımı yasal olarak yasaklanmalı ve ceza uygulanmalıdır. Koruyucu olarak kullanılan malzemelerin kullanımı özendirilmelidir.

Taşeron kullanımı gemi inşa sanayinde İSG uygulamasıyla sağlanmalıdır. Çalışma yapacak taşeronun işe başlamadan önce çalışma yapacağı tersane tarafından denetlenerek yasal kontrollerden sonra iş başı yapmasına izin verilmelidir.

Gemi inşa sanayinde bütünleşmiş sistemlerin (ISO 9001- OHSAS18001- ISO14001) uygulanması yasal zorunluluk olmalıdır. Tersaneler risk analizi yaparak, kalite ve güvenilirliği konusunda bilgilendirme yapmalıdır.

Gemi inşa sanayinde çalışanların eğitim seviyeleri oranları artırılmalıdır. Tüm çalışanların riskli bir sektörde çalıştıkları unutulmamalıdır. Gemi mühendislerinin özellikle saha çalışmalarında ve uygulamalarında yeterli sayıda olmaları İSG'ye katkı sağlayacağı için 30 çalışan sayısına bir mühendis olmalıdır.

Tersanelerde devamlı sağlık görevlisi bulundurulmalıdır. Ayrıca sahada gezi olarak görevli bir sağlıkçı çalışma alanlarını devamlı kontrol edecektir.

Kesinlikle her kaza için rapor tutulacaktır.

Tersanelerde ayrıca yüksekte çalışma ve kapalı alanlarda çalışmaları kontrol eden İSG uzmanı sorumlu bir yetkili bulunmalı, çalışmalara onay verme yetkisi verilmelidir.

Gemi inşa sanayinde iş kazalarının izlenebilirliği sağlanmalıdır. Tersanelerde karşılaşılan kazalar konusunda sektörde çalışanların bilgilendirilmesi sağlanmış olmalıdır.

Tersanelerimizde İSG konusunda yapılan çalışmaların bilgilendirilmesi, güven ve kaliteyi artırıcı rekabet ortamını oluşturacaktır. Ulusal İSG kültürünün gelişmesine katkı sağlayacaktır. İş sağlığı ve güvenliği uygulandığı sürece çalışanlara verilen eğitimler ve yaptırımlar faydalı olacaktır. Koruyucu önlemlerin yerine önleyici faaliyet veya önlemlerin alınması yolunda yapılacak çalışmalarla bilinç ve kültür yerleşecektir.

Gemi inşa sanayinde iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi için günümüzde terk edilen korumaya yönelik tedbirlerin yerine önleyici tedbirlerin (risk analizi) uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

1. Adalı, P. "Tersanelerde Ekipmanlara Bağlı Kaza Olasılıklarının Değerlendirilmesi," İ.Ü. Fen Bil. Fak. Yük. Lisans Tezi, İstanbul, s.1.
2. Türkiye Gemi İnşa Sanayi 2009 Yılı Sektörel Durum Analizi, <http://www.dtoizmir.org/>, http://www.dtoizmir.org/gemi_insa_2009.pdf, Son Erişim Tarihi: 28.01.2011, s.1
3. Türkiye Gemi İnşa Sanayi 2009 Yılı Sektörel Durum Analizi, <http://www.dtoizmir.org/>, http://www.dtoizmir.org/gemi_insa_2009.pdf, Son Erişim Tarihi: 28.01.2011, s.1
4. Türkiye Gemi İnşa Sanayi 2009 Yılı Sektörel Durum Analizi, <http://www.dtoizmir.org/>, http://www.dtoizmir.org/gemi_insa_2009.pdf, Son Erişim Tarihi: 28.01.2011, s.1
5. Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Raporu, Temmuz 2008. ■